

részt vettek. A nagylexikonban a világ összes országáról viszonylag részletes földrajzi térkép található, melyek egységes szemlélettel mutatják be a különféle országokat. További részletes térképek szerepelnek a lexikonban a magyar megyékről. E térképészeti feladatok – hallgatók bevonásával – a 7. kötettől teljes egészében, a korábbi kötetekben részben Tanszékünk látja el.

Mint az előadásom elején említettem, ez a felsorolt 13 könyv, atlasz csak egy válogatás, sok olyan művet kellett kihagynom, amelyekre ugyanilyen büszke Tanszékünk. Hasonló büszkeséggel tekintünk volt hallgatóink hasonló kiadványaira, reméljük ők is jó szívvel gondolnak ránk, ha egy-egy kiadványban olvassák az ELTE Térképtudományi Tanszék nevét.

Summary

Atlases and important publications of the Department of Cartography

The paper lists the main products (atlases, book) of the Department of Cartography, Eötvös University published since the middle of 1980's. The following items are discussed in the paper: Atlas of Lake Balaton (1986–87), Freshwater Atlas of Hungary (1989), Atlas of Central Europe (1993), Electronic Atlases: World Atlas CD-ROM (1994), The Environmental Characteristics of Ráckeve Holiday Resort Area (1994), Nature Reserves of Hungarian cities (1996), Atlas of leading and 'avoidable' causes of death in countries of Central and Eastern Europe (1997), Times Atlas of World History – Hungarian version (1999), Conserving Hungary's Heritage (1999), Cartographia World Atlas CD-ROM (2001), Hungarian and Finnish History CD-ROM (2003), Maps of The Great Hungarian Lexicon (1993–).

Dr. Zentai László egyetemi docens
ELTE Térképtudományi Tanszék

A 20. NEMZETKÖZI KARTOGRÁFIATÖRTÉNETI KONFERENCIA

Minden idők legnagyobb kartográfia-történeti konferenciáját (International conference on the History of Cartography – ICHC) rendezték meg idén az Egyesült Államokban. A 20. Konferencia tulajdonképpen kettős esemény volt: a rendezvény első napjainak házigazdája a világhírű Harvard University (Cambridge-

Boston, Massachusetts) volt, a hét második felét pedig a University of Southern Maine (Portland, Maine) vendégeiként tölthették el a résztvevők. A két intézmény meglehetősen erős kontrasztját jól példázza a térkép-történeti érdekesség: az 1636-ban alapított, John Harvardról elnevezett egyetem az USA legrégebbi térképtárának tulajdonosa, míg a portlandi modern intézményben található a legfiatalabb amerikai térképtár, az Osher Map Library.

A szakterület nemzetközileg elismert képviselőiből alakult Imago Mundi Ltd. 1964 óta általában két-évenként szervezi a térképek történetével foglalkozó egyetlen nemzetközi fórumot, amely az évek során kiemelkedő jelentőségű, interdiszciplináris találkozóvá és seregszemlévé vált a szakterület mind nagyobb számú művelője számára. A konferenciák szervezését mindig a helyszínről választott ország szakemberei vállalják, így az egyes konferenciák különböző nemzeti karakterrel is bírnak. Az Amerikai Egyesült Államokban rendezett esemény ebben a tekintetben is beváltotta a várakozásokat, hiszen a harminc országot képviselő 320(!) résztvevővel a legnagyobb látogatottságot már az első napon sikerült elérni. Talán nem is csoda, hiszen a résztvevők fele az Egyesült Államokat képviselte, ahol a térkép-történeti kutatások az utóbbi évtizedekben igen nagy népszerűséget szereztek.

A konferenciát – június 15-én, vasárnap délben a Harvard dísztermében, a patinás Memorial Hallban – megnyitó rövid köszöntéseket rögtön követték az előadások. Magyar szempontból a második előadás-blokk különösen fontos volt, mert a „Cultures of Engineering and Military Surveying” téma négy előadása között hangzott el a konferencia egyetlen magyar előadása. Reisz T. Csaba sokéves kutatásainak eredményeit foglalta össze a nemzetközi közönség számára, amikor a Lipszky-térkép kiadásában közreműködő többszáz(!) személy együttműködését röviden ismertette.¹ Az előadóülésen Török Zsolt elnökölt, aki az ülést és az azt követő vitát vezette, valamint Reisz T. Csaba sajnálatos távollétében a magyar előadást is felolvasta. A hangsúlyozott magyar megjelenés nagy megtiszteltetés volt, hiszen a Harvard zsúfolásig megtelt előadótermében, nemzetközi közönség előtt képviselhetjük hazánkat. A nem könnyű feladatot a visszajelzések szerint sikeresen teljesítettük.

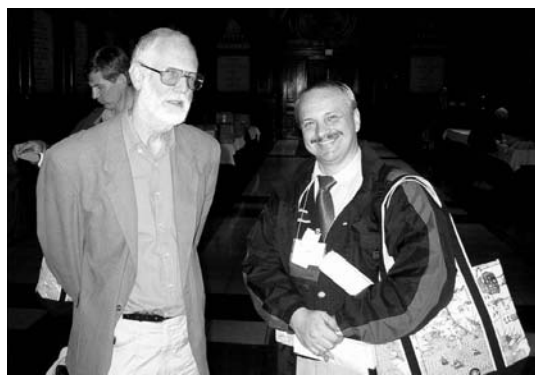
A magyar szereplés azonban ezzel nem ért véget, mert a hétfő délelőttöt kitöltő poszter előadások között szerepelt Irás Krisztina, az ELTE doktorandusza, aki itthoni és a portói egyetemen Joao Garcia irányításával végzett kutatásai alapján a holland Linschoten híres térképeinek portugál forrásait mutatta be.² Török Zsolt (ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tsz.) anyaga a magyar térképész-polihisztor, Mikoviny

Sámuel munkásságát az európai felvilágosodás tudománytörténeti háttérében vizsgálta.³ Mindkét magyar poszter nagy érdeklődést keltett, mert – talán nem túlszerűen telenségnek – nem csak tartalmilag, de grafikus kivitelben is az élmezőnybe tartozók voltak.

Ugyanezt már nem mondhattuk el az elhangzott előadások mindegyikéről, amelyek az első napot követően két teremben, szimultán hangzottak el. Tartalmilag ugyancsak változó volt a színvonal, mert a térképtörténet amerikai felfogása jelentősen különbözik az európaiától. Több előadó nem térképekről, hanem azokról szóló szövegekről beszélt anélkül, hogy közben egyetlen illusztrációt mutatott volna. A témák térbeli és időbeli változatossága miatt azonban mindenki megtalálhatta az érdeklődésének megfelelő előadást. Európát és térségünket viszonylag kevesen képviselték. A nemzetek közötti sorrend a résztvevők száma alapján: Egyesült Királyság (15), Hollandia (9), Németország (6). A kevészámú európai közül néhány, hazánkban is jól ismert, neves szakember: *Ingrid Kretschmer*, *Jan Mokre* (Bécs), *Hans-Uli Feldmann* (Bern), *Wolfram Dolz* (Drezda), *Joachim Neumann* (Karlsruhe), *Ivan Kupcik* (München), *Angelo Cattneo* (Firenze), *Ferjan Ormeling*, *Günther Schilder*, *Peter van der Krogt* (Utrecht), *Peter Barber*, *Tony Campbell* (London). Térségünkben Horvátországot négyen képviselték, de egyetlen lengyel, cseh, szlovák kollégát sem láttunk. Így Magyarország kétfős képviselése az adott körülmények között megfelelőnek mondható. A nagyszámú előadás mellett a résztvevők még speciális, műhely-fórumokon (workshop) is részt vehettek. Ezek iránt igen nagy volt az érdeklődés, és – a kora reggeli időpont ellenére – a későn jelentkezők már nem fértek be a kisebb termekbe.

A konferencia szakmai programját több térképkiállítás egészítette ki, amelyekről csak a legnagyobb elismeréssel szólhatunk. A Harvard egyetem Houghton könyvtárában ugyanis olyan válogatást láttunk a ritka és régi térképekből – köztük az egykori Hauslabgyűjtemény unikus darabjait – amely igazán méltó volt az intézmény híréhez és gazdagságához. A Boston Public Library – közkönyvtártól meglehetősen szokatlan – márvány palotájában nem csak a csörgede-

ző szökőkút mellett rendezett fogadás, de a kiállított térképek is elégedettséget keltettek a közönségben. A város fejlődéséről mesélő régi térképeket ismertető előadás után minden résztvevő a Mapping Boston című vastag és gazdagon illusztrált mű egy példányát

Tony Campbell, az *Imago Mundi* igazgatója és Török Zsolt a 20. Kartográfia-történeti Konferencián (USA)

kapta ajándékba. A portlandi átköltözést követően a Maine Térkép Nap keretében egy egész délutánt töltöttünk a négy különböző helyszínen rendezett térképkiállítás és fogadás látogatásával. Ezek közül az anyag gazdagságát tekintve az Osher Map Library tárgyla emelkedett ki, amely Maine állam térképi ábrázolását tekintette át.

A gazdag programot záró ülésen a meglehetősen elfáradt és kissé megfogyatkozott számú résztvevő nevében *Tony Campbell*, az *Imago Mundi* igazgatója mondott köszönetet a *David Cobb*, *Yolanda Theunissen* és *Matthew Edney* alkotta szervező bizottságnak és valamennyi segítőjüknek. A konferencia utolsó hivatalos felszólalója *Török Zsolt* volt, aki multimédiás bemutatóval hívta meg a magyar szervezőbizottság nevében a világ térképtörténeteseit Budapestre. Az *Imago Mundi* döntése alapján ugyanis a 21. Nemzetközi Kartográfia-történeti Konferencia házigazdája az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság lesznek, 2005-ben. A helyi homár és némi ital elfogyasztása után a Casco Bay hullámain úszó hajó fedélzetén visszafelé, Portlandba tartó vidám térképtörténetestársaság már így is búcsúzott el egymástól: viszontlátásra Budapestten!

Dr. Török Zsolt

1) Reisz T. Csaba: Colleagues, contributors, sponsors and supporters: How many people took part in the making of John Lipszky's General map of Hungary (1804–1810). (Eredményeit a kutató többnyelvű könyvében részletesen is közölte. Lsd. Reisz T. Csaba: Magyarország általános térképének elkészítése a 19. század első évtizedében. Budapest, 2002)

2) Linschoten's India Orientalis and its Portuguese Cartographical sources.

3) The end of geographical dreams: *Samuel Mikoviny* (1700–1750) and the beginnings of scientific mapping in Hungary.